
Vergaderjaar 2019–2020

---

35 470 I

Jaarverslag en slotwet van de Koning 2019

Nr. 1

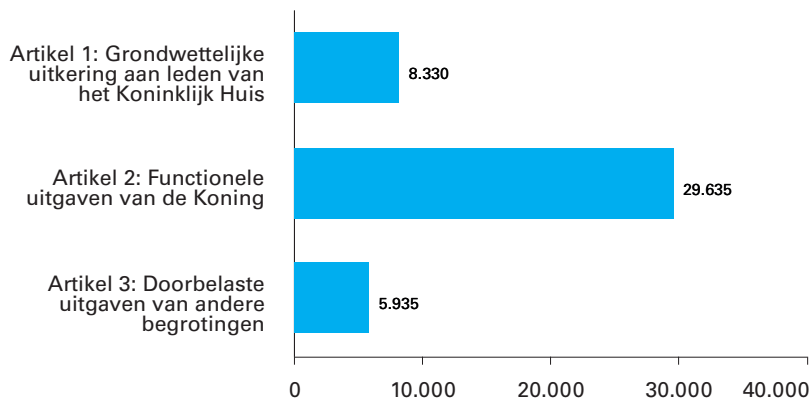
JAARVERSLAG VAN DE KONING (I)
Ontvangen 20 mei 2020

INHOUDSOPGAVE

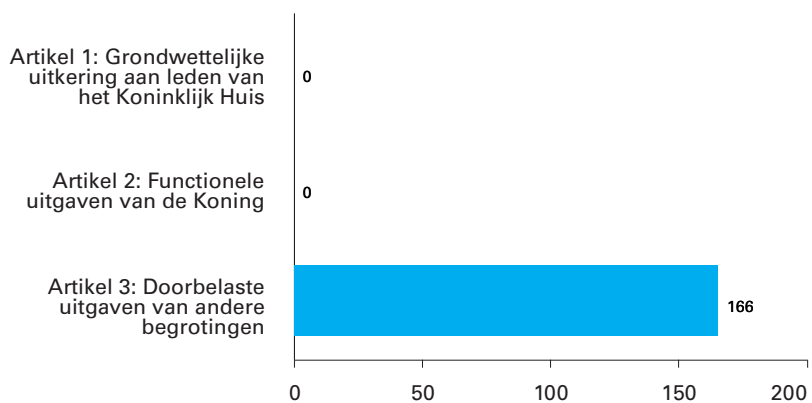
GEREALISEERDE UITGAVEN EN ONTVANGSTEN	3
A. ALGEMEEN	4
1. Aanbieding van het jaarverslag en verzoek tot dechargeverlening	4
2. Leeswijzer	8
B. NIET-BELEIDSARTIKELEN	10
3. Artikel 1 Grondwettelijke uitkering aan leden van het Koninklijk Huis	10
4. Artikel 2 Functionele uitgaven van de Koning	11
5. Artikel 3 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen	14
6. Bedrijfsvoeringsparagraaf	17
C. JAARREKENING	18
7. Verantwoordingsstaat 2019 van de begroting van de Koning (I)	18
8. Saldibalans per 31 december 2019 van de Koning	18
D. EXTRA COMPTABELE BIJLAGEN	20
Bijlage 1: Gerealiseerde uitgaven die in verband met het koningschap kunnen worden beschouwd	20
Bijlage 2: Overige onderwerpen	22

GEREALISEERDE UITGAVEN EN ONTVANGSTEN

Figuur 1 Gerealiseerde uitgaven verdeeld over niet-beleidsartikelen (x € 1.000). Totaal € 43.900.000

Figuur 2 Gerealiseerde ontvangsten verdeeld over niet-beleidsartikelen (x € 1.000). Totaal € 166.000

A. ALGEMEEN

1. Aanbieding van het jaarverslag en verzoek tot dechargeverlening

AAN de voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Hierbij bied ik het jaarverslag met betrekking tot de begroting van de Koning over het jaar 2019 aan.

Onder verwijzing naar de artikelen [2.37](#) en [2.40](#) van de Comptabiliteitswet 2016 verzoek ik de beide Kamers van de Staten-Generaal de Minister van Algemene Zaken decharge te verlenen over het in het jaar 2019 gevoerde financieel beheer.

Voor de oordeelsvorming van de Staten-Generaal over dit verzoek tot dechargeverlening stelt de Algemene Rekenkamer als externe controleur op grond van [artikel 7.14](#) van de Comptabiliteitswet 2016 een rapport op. Dit rapport wordt op grond van [artikel 7.15](#) van de Comptabiliteitswet 2016 door de Algemene Rekenkamer aan de Staten-Generaal aangeboden. Het rapport bevat de bevindingen en het oordeel van de Algemene Rekenkamer over:

- a. het gevoerde begrotingsbeheer, financieel beheer, materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties van het Rijk;
- b. de centrale administratie van de schatkist van het Rijk van het Ministerie van Financiën;
- c. de financiële verantwoordingsinformatie in de jaarverslagen;
- d. de totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie in de jaarverslagen;
- e. de financiële verantwoordingsinformatie in het Financieel jaarverslag van het Rijk.

Bij het besluit tot dechargeverlening worden verder de volgende, wettelijk voorgeschreven, stukken betrokken:

- a. het Financieel jaarverslag van het Rijk over 2019;
- b. het voorstel van de slotwet dat met het onderhavige jaarverslag samenhangt;
- c. het rapport van de Algemene Rekenkamer over het onderzoek van de centrale administratie van de schatkist van het Rijk en van het Financieel jaarverslag van het Rijk;
- d. de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer over de in het Financieel jaarverslag van het Rijk, over 2019 opgenomen rekening van uitgaven en ontvangsten over 2019, alsmede over de saldibalans over 2019 (de verklaring van goedkeuring, bedoeld in [artikel 7.14](#), tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2016).

Het besluit tot dechargeverlening kan niet worden genomen, voordat de betrokken slotwet is aangenomen en voordat de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer is ontvangen.

De Minister-President, Minister van Algemene Zaken,

M. Rutte

Dechargeverlening door de Tweede Kamer

Onder verwijzing naar [artikel 2.40](#) van de Comptabiliteitswet 2016 verklaart de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal dat de Tweede Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van

De Voorzitter van de Tweede Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van [artikel 2.40](#), derde lid, van de Comptabiliteitswet 2016 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring, ter behandeling doorgezonden aan de voorzitter van de Eerste Kamer.

Dechargeverlening door de Eerste Kamer

Onder verwijzing naar [artikel 2.40](#) van de Comptabiliteitswet 2016 verklaart de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal dat de Eerste Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van

De Voorzitter van de Eerste Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van [artikel 2.40](#) van de Comptabiliteitswet 2016 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring, doorgezonden aan de Minister van Financiën.

2. Leeswijzer

De begroting van de Koning geeft door middel van drie artikelen inzicht in de geraamde uitgaven ten behoeve van de uitoefening van het koningschap. Artikel 1 bevat de grondwettelijke uitkeringen aan de leden van het Koninklijk Huis, zoals vastgelegd in de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis (WFSKH). Artikel 2 geeft inzicht in de functionele uitgaven die gepaard gaan met de uitoefening van het koningschap, die op declaratiebasis door de Dienst van het Koninklijk Huis namens de Koning bij de Minister-President worden ingediend en ten laste van deze begroting worden betaald. Artikel 3 geeft de doorbelaste uitgaven van andere begrotingen weer. Deze uitgaven hangen wel functioneel samen met het koningschap, maar lopen niet via de Dienst van het Koninklijk Huis.

Het jaarverslag van de Koning geeft de daadwerkelijke uitgaven op bovenstaande artikelen weer. In onderdeel B van dit jaarverslag zal per artikel worden ingegaan op de realisaties in 2019. Alle verschillen tussen budgettaire raming en realisatie zijn op artikelniveau toegelicht. In de toelichtende tabellen kan door afronding het totaal afwijken van de som der onderdelen.

Uitputting van de begroting vindt plaats via de verstrekking van voorschotten aan de Dienst van het Koninklijk Huis en aan het Ministerie van Defensie. Voor artikel 1 geschiedt de afrekening in het lopende begrotingsjaar. Voor de artikelen 2 en 3 vindt de afrekening van de voorschotten aan de Dienst van het Koninklijk Huis respectievelijk het Ministerie van Defensie in het volgende begrotingsjaar plaats, omdat na afloop van het begrotingsjaar de eindverantwoordingen worden ingediend. Uitgangspunt is dat de kas- verplichtingengegevens, zoals die uit de begrotingsregistratie blijken, bepalend zijn voor dit jaarverslag. Om inzicht te geven in de daadwerkelijk door de Dienst van het Koninklijk Huis gedeclareerde functionele kosten en de feitelijke uitgaven van het Militaire Huis wordt in de toelichting bij de begrotingsartikelen 2 en 3 gebruik gemaakt van de eindverantwoording van de Dienst van het Koninklijk Huis respectievelijk het Ministerie van Defensie. Om die reden wordt in de toelichting het verschil tussen de betaalde voorschotten (het geautoriseerde budget) en de eindverantwoording gepresenteerd. De ontvangsten bij de artikelen in dit jaarverslag hebben betrekking op ontvangsten uit hoofde van lagere ingediende declaraties ten opzichte van de verstrekte voorschotten van het voorgaande jaar.

Begroting I valt onder de niet-departementale begrotingen. Vanwege een afwijkend regime hoeft geen apart centraal apparaatsartikel te worden opgenomen in de verantwoording. De begrotingsartikelen die worden opgenomen in deze verantwoording hebben het karakter van een niet-beleidsartikel. Dit is conform de Rijksbegrotingsvoorschriften.

Onderdeel C van dit jaarverslag bevat de jaarrekening met daarin de verantwoordingsstaat en de saldi-balans met toelichting.

Onderdeel D van dit jaarverslag bevat de extracomptabele bijlagen met daarin de uitgaven bij andere ministeries die verband houden met het koningschap. Dit betreft de uitgaven met toelichting.

Grondslagen voor de vastlegging en de waardering

De verslaggevingsregels die van toepassing zijn op de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten zijn ontleend aan de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2020. Voor de departementale begrotingsadministratie wordt het verplichtingen-kasstelsel toegepast.

Groeiparagraaf

Ten opzichte van vorig jaar en ten opzichte van de begroting 2019 zijn er nauwelijks aanpassingen.

B. NIET-BELEIDSARTIKELN

3. Artikel 1 Grondwettelijke uitkering aan leden van het Koninklijk Huis

A. Algemene doelstelling

Het verstrekken van de grondwettelijke uitkeringen krachtens artikel 1 van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis (WFSKH).

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Koning (artikel 4.3 lid 1, Comptabiliteitswet 2016).

C. Beleidsconclusies

Niet van toepassing.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen artikel 1 Grondwettelijke uitkering aan leden van het Koninklijk Huis (bedragen x € 1.000)							
	2015	2016	2017	2018	Realisatie 2019	Vastgestelde begroting 2019	Vershil 2019
Verplichtingen	7.741	7.871	7.961	8.082	8.330	8.354	- 24
Uitgaven	7.741	7.871	7.961	8.082	8.330	8.354	- 24
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

E. Toelichting

Uitgaven

De grondwettelijke uitkeringen zijn opgebouwd uit twee componenten: een A-component, die het inkomensbestanddeel vormt, en een B-component die betrekking heeft op personele en materiële uitgaven. De personele uitgaven hebben betrekking op de personeelsleden die hun instructie rechtstreeks van de Koning, de echtgenote van de Koning of de Koning die afstand heeft gedaan van het koningschap ontvangen en/of in de onmiddellijke omgeving van hen verkeren en voor wie het dienstverband zich grotendeels in de familiesfeer voltrekt.

Het inkomen van de uitkeringsgerechtigde leden van het Koninklijk Huis volgt de netto bezoldiging van de vicepresident van de Raad van State. Dat inkomen volgt de salarisontwikkeling van de rijksambtenaren. Zowel het inkomensbestanddeel van de uitkeringsgerechtigde leden van het Koninklijk Huis als de salarissen van de hofhouding volgen de salarisontwikkeling van de rijksambtenaren. Voor het gedeelte voor de materiële uitgaven in de B-component geldt een indexatie met de consumentenprijsindex die in de WFSKH is vastgelegd.

De verplichtingen en de uitgaven in dit begrotingsartikel betreffen de definitieve bedragen.

Grondwettelijke uitkering aan: (bedragen x € 1.000)

	A	B	Totaal
De Koning	925	4.846	5.771
De echtgenote van de Koning	367	630	996
De Koning die afstand heeft gedaan van het koningschap	523	1.040	1.563
Totaal	1.814	6.515	8.330

In de ontwerpbegroting van de Koning 2019 werd rekening gehouden met een stijging van de grondwettelijke uitkeringen in 2019 gebaseerd op een technische indexering op grond van de contractloonstijging, zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan 2018. De realisatie is gebaseerd op de ontwikkeling in de netto bezoldiging van de vicepresident van de Raad van State, waarin de uitwerking van de cao voor de sector Rijk is verwerkt. Dit werkt vervolgens ook door naar de personele uitgaven binnen de B-component op basis van de ontwikkeling in de bezoldiging van het burgerlijk rijkspersoneel. De doorwerking van de cao voor de sector Rijk naar de grondwettelijke uitkeringen is lager dan destijds bij de opstelling van de begroting op basis van de cijfers van het Centraal Planbureau werd verondersteld. Daartegenover is sprake van een iets hogere consumenten-prijsindex bij de indexering van het gedeelte voor de materiële uitgaven in de B-component. Per saldo leiden deze ontwikkelingen tot een neerwaartse bijstelling van € 24.000 ten opzichte van het bij de ontwerpbegroting van de Koning 2019 geautoriseerde bedrag.

4. Artikel 2 Functionele uitgaven van de Koning

A. Algemene doelstelling

Het verrichten van uitgaven die functioneel met het koningschap samenhangen krachtens artikel 3 van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis (WFSKH).

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Koning ([artikel 4.3](#) lid 1, Comptabiliteitswet 2016).

C. Beleidsconclusies

Niet van toepassing.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen artikel 2 Functionele uitgaven van de Koning (bedragen x € 1.000)

					Realisatie	Vastgestelde begroting	Vershil
	2015	2016	2017	2018	2019	2019	2019
Verplichtingen	27.554	27.744	28.289	28.913	29.635	28.914	721
Uitgaven	27.554	27.744	28.289	28.913	29.635	28.914	721
Ontvangsten	0	25	30	8	0	0	0

E. Toelichting

Uitgaven

Dit begrotingsartikel bevat de functionele uitgaven die te relateren zijn aan de uitoefening van het koningschap en die op declaratiebasis door de Dienst van het Koninklijk Huis (DKH) namens de Koning worden ingediend bij de Minister-President en ten laste van deze begroting worden betaald. Het begrotingsartikel bestaat uit een personele en een materiële component en overige specifieke uitgaven. De uitputting van dit begrotingsartikel vindt plaats via de verstrekking van voorschotten aan de Dienst van het Koninklijk Huis.

Ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting is er een verschil bij de uitgaven. De hogere realisatie is volledig het gevolg van de rijksbreed uitgekeerde loon- en prijsbijstelling bij de eerste suppletoire begroting. Indien hiermee rekening wordt gehouden sluit de realisatie aan op het geautoriseerd budget en is sprake van volledige uitputting.

De primaire taak van de Dienst van het Koninklijk Huis is de ondersteuning van Koning Willem-Alexander, Koningin Máxima en Prinses Beatrix en overige leden van het Koninklijk Huis bij hun werkzaamheden. De Dienst van het Koninklijk Huis bestaat uit het Civiele Huis en het Militaire Huis. De diverse hofdepartementen van het Civiele Huis kennen ieder hun eigen discipline. Dit betreft onder meer administratie en financiën, huishoudelijke diensten, onderhoud en beheer van ter beschikking gestelde paleizen, vervoer en tevens beleidsinhoudelijke en praktische ondersteuning. Leden van het Militaire Huis ondersteunen de coördinatie en de uitvoering van evenementen en diverse veiligheidsaspecten rondom het Koninklijk Huis.

Onderstaande tabel maakt het verloop van de verschillende onderdelen binnen dit begrotingsartikel inzichtelijk. De realisatie betreft de gegevens, zoals deze door de Dienst van het Koninklijk Huis zijn verantwoord in de eindafrekening over 2019. Om een volledig inzicht te geven in de uitputting worden deze gegevens afgezet tegen het geautoriseerde budget inclusief de suppletoire begrotingsmutaties.

Functionele uitgaven van de Koning 2019 (bedragen x € 1.000)

	Realisatie (1)	Geautoriseerde budget (2)	Vershil (1)-(2)
Personeel Dienst van het Koninklijk Huis	19.312	18.547	765
Materieel Dienst van het Koninklijk Huis	9.393	9.845	- 452
Materiële uitgaven faunabeheer	302	303	- 1
Uitgaven voor luchtvaartuigen	596	860	- 264
Bezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk	32	80	- 48
Totaal	29.635	29.635	0

De functionele kosten over 2019 laten een volledige uitputting zien. Per onderdeel van de functionele uitgaven wordt een nadere toelichting gegeven.

Personeel Dienst van het Koninklijk Huis

Deze personeelskosten hebben betrekking op 249 fte. Dit is exclusief de personeelsleden die worden betaald uit de B-component. De kosten voor actief personeel betreffen de personeelsinzet ten behoeve van o.a. het departement van de Hofmaarschalk, Koninklijke Verzamelingen, het

Koninklijk Staldepartement (chauffeurs/monteurs, koetsiers en onderhoudspersoneel), het Algemeen Secretariaat en overige diensten en de personeelsinzet voor de facilitaire functies voor de in de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis aangewezen paleizen. De overschrijding van de personeelskosten wordt verklaard door de uit het verleden bestaande vacatureruimte te beperken en door inhuur.

Materieel Dienst van het Koninklijk Huis

De materiële kosten hebben betrekking op de instandhouding van het rijtuigenpark (auto's, paarden en rijtuigen) en de gebruikskosten voor de in de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis aangewezen paleizen (inclusief de verwarming en verlichting). Daarnaast bevatten zij de kosten voor ICT, accountantscontrole, advisering, beveiligingsvoorzieningen en de kosten van facilitaire aard. Hieronder vallen ook dotaties aan bestemmingsreserves voor langetermijninvesteringen. Ten slotte worden binnen de materiële kosten ook de kosten verantwoord die betrekking hebben op het departement Faunabeheer. Dit bevat een tegemoetkoming in de infrastructuurkosten van Kroondomein Het Loo. De lagere materiële kosten zijn behaald door inkoopvoordelen en door sturing op het totaal budget.

Ook in de zomer van 2019 heeft de Koning Paleis Noordeinde en de Koninklijke Stallen opengesteld voor het publiek. De hiermee gemoeide personele en materiële kosten zijn binnen de begroting opgevangen.

Uitgaven voor luchtvaartuigen

De uitgaven voor luchtvaartuigen (met uitzondering van staatsbezoeken en werkbezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk) betreffen de uitgaven voor vlieggasten van het Koninklijk Huis.

Op grond van het Besluit van de Minister-President, Minister van Algemene Zaken, de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, en de Minister van Defensie van 26 april 2019, nr. IENW/BSK-2019/87092, tot wijziging van het Besluit gebruik van het regeringsvliegtuig en luchtvaartuigen van de krijgsmacht in verband met de ingebruikname van een nieuw regeringsvliegtuig ([Stcrt. 2019, nr. 22214](#)) kunnen de zogenaamde uitkeringsgerechtigde leden van het Koninklijk Huis gebruikmaken van het regeringsvliegtuig¹. Indien het regeringsvliegtuig niet beschikbaar is of niet aan de gebruikseisen voldoet, kan een beroep worden gedaan op luchtvaartuigen in beheer van het Ministerie van Defensie. Indien zowel het regeringsvliegtuig als de luchtvaartuigen van Defensie niet beschikbaar zijn, draagt de vluchtcoördinator zorg voor civiele inhuur². Omdat het nieuwe regeringsvliegtuig PH-GOV pas in augustus van 2019 beschikbaar is gekomen, is in de maanden daarvoor gebruik gemaakt van het tijdelijke regeringsvliegtuig en heeft extra inhuur plaatsgevonden. Daarnaast is er in 2019 geen gebruik gemaakt van de Gulfstream van Defensie.

---

¹ Indien een lid van het Koninklijk Huis namens de Koning een (representatieve) verplichting uitvoert waartoe vervoerskosten moeten worden gemaakt, worden de kosten van dat vervoer gedragen door de Staat respectievelijk wordt door de Staat voor vervoer gezorgd.

² Dit betreft de inhuur van commerciële luchtvaartuigen. Ook kan gebruik worden gemaakt van reguliere lijnvluchten.

Uitgaven voor luchtvaartuigen 2019 (bedragen x € 1.000)

	Realisatie (1)	vastgestelde begroting (2)	Vershil (1)-(2)
Inzet regeringsvliegtuig (PH-GOV)	250	419	- 169
Inzet Gulfstream KLu	0	66	- 66
Inhuur civiele helikopters	31	25	6
Inhuur civiele luchtvaartuigen	315	350	- 35
Totaal	596	860	- 264

Bezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk

De uitgaven die samenhangen met bezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk in de vorm van reis- en verblijfkosten (inclusief de vlieggkosten) vormen ook een deel van de uitgaven die binnen dit begrotingsartikel worden verantwoord. Dit in navolging van de brief van de Minister-President over de nieuwe opzet van begroting I van de Rijksbegroting (Kamerstukken II 2009/10, 31700 I, nr. 5), gebaseerd op de aanbevelingen van de Stuurgroep herziening stelsel kosten Koninklijk Huis.

5. Artikel 3 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen

A. Algemene doelstelling

Het toerekenen van de uitgaven die niet via de Dienst van het Koninklijk Huis lopen, maar wel deel uitmaken van de uitgaven die functioneel samenhangen met het koningschap.

B. Rol en verantwoordelijkheid

Deze uitgaven ontstaan (en worden betaald) onder de verantwoordelijkheid van de desbetreffende minister. De Minister van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Koning (artikel 4.3 lid 1, Comptabiliteitswet 2016) en zorgt voor een adequate toerekening.

C. Beleidsconclusies

Niet van toepassing.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen artikel 3 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen (bedragen x € 1.000)

	2015		2016		2017		2018		2019		Vershil
	Realisatie	Vastgestelde begroting	Realisatie	Vastgestelde begroting	Realisatie	Vastgestelde begroting	Realisatie	Vastgestelde begroting	Realisatie	Vastgestelde begroting	2019
Verplichtingen	5.726	5.736	5.736	5.787	5.818	5.935	5.984				- 49
Uitgaven	5.726	5.736	5.787	5.818	5.935	5.984					- 49
Ontvangsten	58	16	34	0	166	0					166

E. Toelichting

Uitgaven

Ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting is er een verschil bij de uitgaven en ontvangsten. Per saldo zijn de lagere uitgaven het gevolg van mutaties uit de loon- en prijsbijstelling, die in de eerste suppletoire begroting 2019 (Kamerstukken II 2018/19 [35 210 I, nr. 1](#)) zijn toegelicht en lagere materiële uitgaven bij de Rijksvoorlichtingsdienst.

De hiernavolgende tabel geeft inzicht in de verschillende onderdelen binnen dit begrotingsartikel, dat bestaat uit een personele en een materiële component. Om een volledig inzicht te geven in de uitputting worden deze gegevens afgezet tegen het geautoriseerde budget inclusief de suppletoire begrotingsmutaties in 2019.

Doorbelaste uitgaven 2019 (bedragen x € 1.000)			
	Realisatie (1)	Geautoriseerde budget (2)	Vershil (1)-(2)
Doorbelaste personele uitgaven	4.766	4.618	148
Doorbelaste materiële uitgaven	1.116	1.554	- 438
Totaal	5.882	6.172	- 290
waarvan RVD	1.458	1.638	- 180
waarvan Militaire Huis	1.893	1.945	- 52
waarvan Kabinet van de Koning	2.532	2.589	- 57

Voor het Militaire Huis betreft de realisatie de gegevens, zoals deze door het Ministerie van Defensie zijn verantwoord in de eindafrekening over 2019. De begroting is gebaseerd op realisatiecijfers van het Ministerie van Defensie per rang van het voorgaande jaar. De afrekening is op basis van de daadwerkelijke salarisbetaling per functionaris. Zoals in de leeswijzer is gemeld, betreft dit niet de begrotingsbelasting van de begroting van de Koning in 2019. Per saldo is bij het Militaire Huis een onderuitputting van € 52.000 als gevolg van hogere personele uitgaven en lagere materiële uitgaven. De eindafrekening van deze lagere dan geraamde uitgaven van het Militaire Huis zal leiden tot ontvangsten op artikel 3 van de begroting van de Koning in 2020, die bij de eerste suppletoire begroting zullen worden verwerkt.

Indien rekening wordt gehouden met de suppletoire begrotingsmutaties is bij de Rijksvoorlichtingsdienst sprake van een onderuitputting van € 180.000 en bij het Kabinet van de Koning van een onderuitputting van € 57.000. Dit is met name veroorzaakt door, ten opzichte van de raming, lagere materiële uitgaven bij de Rijksvoorlichtingsdienst. Bij het Kabinet van de Koning is sprake van lagere uitgaven aan personeel als gevolg van vacatures en lagere materiële uitgaven.

Rijksvoorlichtingsdienst

De afdeling Communicatie Koninklijk Huis (CKH) van de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) verzorgt de communicatie over de Koning en de leden van het Koninklijk Huis. In 2019 betrof dit de volgende activiteiten:

1. inhoudelijke en organisatorische mediabegeleiding van ruim 250 publieke optredens in binnen- en buitenland, zoals werkbezoeken, evenementen en staatsbezoeken;
2. woordvoering en beantwoording van mediavragen en strategisch communicatieadvies;

3. behandeling van interviewverzoeken en begeleiding bij mediaoptredens van de leden van het Koninklijk Huis;
4. opstellen en uitgeven van 310 persberichten over activiteiten van het Koninklijk Huis en
5. inhoudelijk beheer van de online communicatieactiviteiten, zoals Facebook, Twitter, YouTube, Instagram en de website.

Bij de uitvoering van deze activiteiten wordt zorg gedragen voor een goed evenwicht tussen tijdige en feitelijke voorlichting enerzijds en bescherming van de persoonlijke levenssfeer anderzijds. De personeelsinzet voor de uitvoering van deze activiteiten betrof 12,5 fte.

Militaire Huis

Het Militaire Huis (MH) is een integraal onderdeel van de Dienst van het Koninklijk Huis (DKH). De activiteiten van het Militaire Huis betreffen onder meer:

1. het (mede-)organiseren van evenementen voor en begeleiding van de Koning en de leden van het Koninklijk Huis;
2. het coördineren van veiligheidsaspecten binnen de DKH en namens DKH met externe partners in de veiligheidsketen;
3. het onderhouden van de niet-politieke contacten tussen het Koninklijk Huis en het Ministerie van Defensie en
4. het verzorgen van het militaire ceremonieel aan het hof.

De personeelsinzet voor de uitvoering van deze activiteiten betrof 14,6 fte.

Kabinet van de Koning

Het Kabinet van de Koning (KvdK) ondersteunt als kleine, eigenstandige overheidsorganisatie de Koning ten behoeve van de uitoefening van diens constitutionele taken en fungeert als schakel tussen de Koning en de overige leden van de regering en bestuurlijke autoriteiten. De taken van het Kabinet van de Koning omvatten met name:

1. informeren van de Koning ten behoeve van zijn gesprekken met binnenlandse en buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders, staats- en andere buitenlandse bezoeken, bezoeken aan andere landen van het koninkrijk en werkbezoeken. Voorbeelden van ontvangsten zijn het aanbieden van geloofsbriefven door ambassadeurs van andere landen en het beëdigden van hoge functionarissen, waarvoor in de wet is vastgelegd dat dit geschiedt ten overstaan van de Koning. Bezoeken van de Koning omvatten, naast de genoemde buitenlandse bezoeken, onder meer werkbezoeken met ministers en staatssecretarissen en streekbezoeken;
2. tijdig en in correcte vorm aan de Koning ter tekening voorleggen van alle door de ministeries en de Staten-Generaal aangeboden stukken en het verzorgen van de daarbij behorende correspondentie;
3. opstellen en overbrengen van boodschappen aan andere staatshoofden en aan internationale autoriteiten;
4. behandelen en doorgeleiden van aan de Koning gerichte verzoekschriften. Deze brieven worden op het Kabinet aan de hand van een analyse van de onderhavige problematiek overgedragen aan de bewindspersoon die verantwoordelijk is voor het beleidsterrein en
5. registreren, bewaren en aan het Nationaal Archief overdragen van wetten en koninklijke besluiten.

De personele inzet voor de uitvoering van deze taken was 23 fte.

Ontvangsten

De hogere ontvangsten betreft de eindafrekening van het in 2018 verstrekte voorschot aan het Ministerie van Defensie voor het Militaire Huis.

6. Bedrijfsvoeringsparagraaf

Rechtmatigheid

Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd die de rapporteringstoleranties overschrijden.

Totstandkoming niet-financiële verantwoordingsinformatie

Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

Begrotingsbeheer, financieel beheer en de materiële bedrijfsvoering

Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

Overige aspecten van de bedrijfsvoering

Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

Rijksbrede bedrijfsvoeringsonderwerpen

Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

Belangrijke ontwikkelingen en verbeteringen in de bedrijfsvoering

Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

C. JAARREKENING

7. Verantwoordingsstaat 2019 van de begroting van de Koning (I)

Verantwoordingsstaat 2019 van de Koning (bedragen x € 1.000)									
Art. Omschrijving	(1)			(2)			(3) = (2) - (1)		
	Vastgestelde begroting			Realisatie			Verschil realisatie en vastgestelde begroting		
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal	43.252	43.252	0	43.900	43.900	166	648	648	166
Niet-beleidsartikelen									
1	8.354	8.354	0	8.330	8.330	0	- 24	- 24	0
2	28.914	28.914	0	29.635	29.635	0	721	721	0
3	5.984	5.984	0	5.935	5.935	166	- 49	- 49	166

8. Saldibalans per 31 december 2019 van de Koning

Saldibalans per 31 december 2019 van de Koning (bedragen x € 1.000)							
Activa		31-12-2019	31-12-2018	Passiva		31-12-2019	31-12-2018
Intra-comptabele posten							
1	Uitgaven ten laste van de begroting	43.900	42.813	2	Ontvangsten ten gunste van de begroting	166	8
3	Liquide middelen	0	0	4a	Rekening-courant RHB	43.734	42.805
4	Rekening-courant RHB ¹	0	0	5a	Begrotingsreserves	0	0
5	Rekening-courant RHB Begrotingsreserve	0	0	7	Schulden buiten begrotingsverband	0	0
6	Vorderingen buiten begrotingsverband	0	0				
8	Kas-transverschillen	0	0				
	Subtotaal intra-comptabel	43.900	42.813		Subtotaal intra-comptabel	43.900	42.813
Extra-comptabele posten							
9	Openstaande rechten	0	0	9a	Tegenrekening openstaande rechten	0	0
10	Vorderingen	0	0	10a	Tegenrekening vorderingen	0	0
11a	Tegenrekening schulden	0	0	11	Schulden	0	0
12	Voorschotten	31.580	30.811	12a	Tegenrekening voorschotten	31.580	30.811
13a	Tegenrekening garantieverplichtingen	0	0	13	Garantieverplichtingen	0	0
14a	Tegenrekening andere verplichtingen	0	0	14	Andere verplichtingen	0	0
15	Deelnemingen	0	0	15a	Tegenrekening deelnemingen	0	0
	Subtotaal extra-comptabel	31.580	30.811		Subtotaal extra-comptabel	31.580	30.811
	Totaal	75.480	73.624		Totaal	75.480	73.624

1 Rijkshoofdboekhouding

Toelichting bij de saldibalans per 31 december 2019 van de Koning (I) (bedragen x €1.000)

1 en 2) Begrotingsuitgaven en begrotingsontvangsten

Verrekening van de begrotingsuitgaven en de begrotingsontvangsten 2019 zal plaatsvinden nadat de Slotwet door de Staten-Generaal is vastgesteld.

4a) Rekening-courant RHB Ministerie van Algemene Zaken

Voor de begroting van De Koning is de Rekening-courant € 43.734. Dit betreft de saldering van de uitgaven en de ontvangsten. Samen met de Rekening-courant van het Kabinet van de Koning (KvdK) en de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) is de Rekening-courant RHB van het Ministerie van Algemene Zaken € 45.482.

12) Voorschotten

12a) Tegenrekening voorschotten

De betalingen die aan de Dienst van het Koninklijk Huis (DKH) en aan het Militaire Huis (MH) zijn gedaan, worden onder de voorschotten opgenomen voor zover het betalingen betreft waarover de controlerende instantie nog geen verklaring heeft kunnen afgeven. Afwikkeling van de voorschotten zal plaatsvinden in 2020. In 2019 zijn de voorschotten over 2018 afgerekend. Het te verrekenen bedrag van de eindafrekening van het MH is in 2019 verwerkt in de eerste suppletore begroting van de Koning.

In 2019 is aan voorschotten verstrekt en afgerekend:

Dienst van het Koninklijk Huis (bedragen x € 1.000)				
Ontstaansjaar	Stand 1-1-2019	Verstrekt in 2019	Afgerekend in 2019	Stand 31-12-2019
2018	28.913	0	- 28.913	0
2019	0	29.635	0	29.635
Totaal	28.913	29.635	- 28.913	29.635

Militaire Huis (bedragen x € 1.000)				
Ontstaansjaar	Stand 1-1-2019	Verstrekt in 2019	Afgerekend in 2019	Stand 31-12-2019
2018	1.898	0	- 1.898	0
2019	0	1.945	0	1.945
Totaal	1.898	1.945	- 1.898	1.945

D. EXTRA COMPTABELE BIJLAGEN

Binnen de Rijksbegroting worden ook op begrotingen van andere ministeries uitgaven geraamd die in verband met het koningschap kunnen worden beschouwd. Het gaat om de begrotingen van Justitie en Veiligheid en Defensie voor de beveiliging, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor het ter beschikking stellen van paleizen en Buitenlandse Zaken voor uitgaande staatsbezoeken, officiële bezoeken en werkbezoeken van het Koninklijk Huis en inkomende bezoeken van hoogwaardigheidsbekleders. De betreffende ministers zijn voor deze begrotingen verantwoordelijk. De begroting van de Koning en deze andere begrotingen vormen het stelsel van te ramen en te verantwoorden uitgaven die samenhangen met de uitoefening van het koningschap.

In bijlage 1 worden bovengenoemde uitgaven in het jaar 2019 gepresenteerd. Door deze uitgavenrealisaties op een integrale wijze bij het jaarverslag van de Koning te presenteren, wordt de vindbaarheid van en het inzicht in deze uitgaven vergroot. De extracomptabele bijlage brengt geen verandering in de ministeriële verantwoordelijkheid voor de respectievelijke begrotingsposten.

Naast de uitgaven die in verband met het koningschap kunnen worden beschouwd, zijn ook andere onderwerpen opgenomen in bijlage 2 «Overige onderwerpen». Dit betreft de in 2019 verantwoorde uitgaven voor het onderhoud aan de Groene Draeck en een verwijzing naar de stichtingen die vermogensbestanddelen bevatten die functioneel zijn voor de uitoefening van het koningschap.

Bijlage 1: Gerealiseerde uitgaven die in verband met het koningschap kunnen worden beschouwd

De gerealiseerde uitgaven worden hieronder per begroting nader toegelicht.

Buitenlandse Zaken (begroting V, artikel 4) (bedragen x € 1.000)		
	Realisatie 2019	Vastgestelde begroting 2019
Buitenlandse Zaken	1.736	2.000

In 2019 heeft de Koning een staatsbezoek gebracht aan Ierland en India en vonden (werk)bezoeken plaats aan de Duitse deelstaten Bremen, Mecklenburg Voor Pommeren en Brandenburg en aan het Verenigd Koninkrijk, Japan en de AVVN (Algemene Vergadering van de Verenigde Naties). De staatshoofden van Polen en Spanje brachten een bezoek aan Nederland.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (begroting VII, artikel 9) (bedragen x € 1.000)		
	Realisatie 2019	Vastgestelde begroting 2019
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	13.823	15.713

De bijdrage van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) voor de huisvesting (Paleizen) van het Koninklijk Huis bedroeg in 2019 € 13,8 miljoen. Dit bedrag is lager dan begroot, omdat een aantal activiteiten later worden uitgevoerd dan gepland.

Genoemd bedrag voor de paleizen bestaat uit een aantal componenten. In 2019 heeft het RVB circa € 5 miljoen in rekening gebracht voor rente en afschrijvingen voor investeringen die vanaf 2010 via de leenfaciliteit zijn gefinancierd en zijn geactiveerd op de balans van het RVB. Daarnaast zijn voor de in 2019 opgeleverde projecten € 1 miljoen aan gebruiksvergoedingen in rekening gebracht, waaronder de renovatie van Huis ten Bosch.

Voor de vergoeding voor regulier dagelijks en planmatig onderhoud is circa € 4,1 miljoen afgerekend en voor vergoeding voor kleinere investeringen, functionele verbeteringen en projecten op basis van wet- en regelgeving waaronder veilig werken op hoogte circa € 3,7 miljoen.

Paleis Huis ten Bosch

Eind 2018 heeft de oplevering van het paleis plaatsgevonden en in 2019 heeft het Koninklijk gezin zijn intrek genomen in het paleis. Vanaf de zomer heeft het paleis zijn representatieve functie voor ontvangsten en officiële gelegenheden vervuld. De kosten van het project, vastgesteld door de stuurgroep van het project d.d. 5 november 2019, komen uit binnen de financiële randvoorwaarden (Kamerstukken II 2017/18 [34775-XVIII, nr. 6](#), 14 november 2017).

Paleis Noordeinde

In 2019 heeft het voorgenomen onderhoud aan de logeervleugel niet plaatsgevonden, maar wordt de komende jaren voorzien. Op het ogenblik vindt er een onderzoek plaats.

Koninklijk Paleis Amsterdam

Het multidisciplinair bouwhistorisch onderzoek naar de Burgerzaal is aangevuld met een vervolgonderzoek dat nog doorloopt in 2020.

Defensie (begroting X, artikel 5), uitgaven bewaking leden koninklijke huis

De Koninklijke Marechaussee (KMar) voert politietaken uit op grond van de Politiewet 2012 (PW). Daarnaast voert de KMar Defensietaken uit in opdracht van de Minister van Defensie. Het gezag over de KMar berust bij meerdere gezagsdragers. Voor de Defensietaken is dat de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Defensie en voor de in de PW aan de KMar opgedragen politietaken zijn dat de in artikel 14 van die wet opgedragen gezagsdragers. De Secretaris-Generaal van Defensie is beheersverantwoordelijk en verantwoordelijk voor de vaststelling van de omvang, samenstelling en de vereiste mate van gereedheid van de KMar. De uitvoering is opgedragen aan Commandant KMar. In [artikel 4](#) lid 1 van de Politiewet 2012 zijn aan de KMar een aantal politietaken opgedragen, zoals het waken over de veiligheid van de leden van het Koninklijk Huis, in samenwerking met andere daartoe aangewezen organen.

Justitie en Veiligheid (begroting VI, artikel 36)

De Minister van Justitie en Veiligheid heeft op basis van onder andere de Politiewet de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de leden van het Koninklijk Huis en is daarmee verantwoordelijk voor een adequate en proportionele uitvoering van de beveiliging rondom de leden van het Koninklijk Huis en hun woon- en werkverblijven. De Minister van Justitie en

Veiligheid en de Minister van Defensie zorgen voor de uitvoering daarvan in personele zin. Deze ministers hebben middelen voor deze beveiligings-taken op hun begroting staan, ongeacht of deze uitgaven voor beveiliging betrekking hebben op leden van het kabinet, van de Kamers der Staten-Generaal of het Koninklijk Huis. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties zorgt voor een adequate uitvoering van fysieke beveiliging van woon- en werkverblijven. Vanwege veiligheidsrisico's worden deze uitgaven niet nader toegerekend, omdat daar informatie over de beveiliging aan zou kunnen worden ontleend naar de te beveiligen objecten en personen.

Bijlage 2: Overige onderwerpen

Defensie (begroting X, artikel 2), uitgaven Groene Draeck

De kosten voor het onderhoud aan de Groene Draeck betreffen met name personele kosten en worden daarom onder dit instrument begroot. Naar aanleiding van het second opinion onderzoek (Kamerstukken II 2015-2016, [34 300 X, nr. 110](#)) en de motie Van der Burg (Kamerstukken II 2015/16 [34300 I, nr. 6](#)) heeft de Minister-President, mede namens de minister van Defensie, in de brief van 2 juni 2016 gemeld dat het jaarlijks onderhoudsbudget naar 87.000 euro is bijgesteld. Daarbij is aangegeven dat de daadwerkelijke uitgaven ook bij Defensie over de jaren heen fluctueren. De kosten van het totale onderhoud in 2019 zijn uiteindelijk uitgekomen op € 81.978.

Stichtingen

Op de website van het Koninklijk Huis is een overzicht van stichtingen opgenomen, waarin vermogensbestanddelen zijn ondergebracht die functioneel zijn voor het uitoefenen van het koningschap.

Te denken valt aan de stichting Kroongoederen van het Huis Oranje-Nassau, waarin bijvoorbeeld de Gouden Koets is ondergebracht, en de stichting Koninklijke Geschenken, die de geschenken beheert die aan de Koning zijn aangeboden bij bijvoorbeeld staatsbezoeken. Voor meer informatie over de stichtingen wordt verwezen naar de rubriek 'Financiën Koninklijk Huis' op www.koninklijkhuis.nl. In deze rubriek is informatie beschikbaar over diverse aan het Koninklijk Huis gerelateerde financiële onderwerpen, zoals de begroting van de Koning.